

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

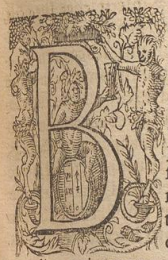
Vita S. Edmundi Archiepiscopi Cantuariensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

VITA S. *EDMUNDI ARCHIEPISCOPI CAN^o *Eadmundi
TVARIENSIS, EX DIVERSIS MS. CODICIBVS PER F.

Law. Surium, mutato ferè stylo, interdum paraphrasticòs descripta. Auctoris nomen aberat, cum certum sit, Robertum Ricium beati viri fratrem, & Robertum Baconum eius discipulum, illius scripsisse vitam. Historiam, quam nos edimus, habet partim etiam Vincentius Lib. 32. cap. 67. & sequentibus. Est planè fide digna.

CAP. I.

BEATVS Edmundus pago Abendonienfi in hanc lu-
cem editus est: cuius virgineam integritatem miro quodam modo præsignificare visus est omnipotens Deus, quando præter communem nascentiũ morem ita mundus è maternis visceribus eius singulari beneficio prodijt, vt mundissimus pannus, cui inuolutus fuit, nullam prorsus maculam ab eo contraxisse videretur, ita vt obsterices rei nouitate percussæ, nõ immeritò magna admiratione afficerentur. Cũ autem baptizatus est, mater eum à munditia Edmundum voluit appellari: tum etiam, quòd cùm eum adhuc vtero gestaret, ad beati Edmundi martyris * monumentum orans, illic primùm vitalem in eo spiritum deprehendisset. Dicta est illa Mabilia, pater verò Eduardus: qui, vxore Mabilia con-
fentiente, mundo valescens, in monasterio de * Euesham, monasticam induit vestem, & felici cursu vitæ huius reliqua spatia emensus est. Porro Mabilia in seculo non seculariter viuens, carnem suam cum vitij & concupiscentijs crucifixit. Reiecto enim seculari habitu, singulis propè noctibus intererat nocturnis Abendonienfium monachorum psalmodijs, atque ad nudum corpus vestem adhibebat cilicinam, quæ & aspera esset, & ad talos vsque se porrigeret: vt quæ ea magis affligeret carnem, loriceam ferream ei adiunxit ad furas vsque pertingentem. Intra ipsam autem loriceam duæ erant laminæ ferreæ, quæ cruciatum auferent. Horum autem ipsa moriens hæredes voluit esse duos filios suos Edmundum & Robertum. Tales fuerunt beati Edmundi parentes, rebus quidem temporarijs locupletes mediocriter, sed morum opibus præpollentes. Atq; ita factum est, vt beatus Edmundus ab ipsis propè incunabilis admodũ religiosè à matre educaretur, & in tenera ætate disceret, quem admodum postea etiam adultus in preces & ieiunia incumbere deberet. Nam vtriusque sponte sextis ferijs pane & aqua contentus esset, pia mater ei & promittere, & largiri solebat munuscula, quibus sciret illam gratulam facillè inuitari, vt sic arte quadam salutaris parsimonia studium ei iam tum instillaret.

Nouèb. 16.
Patria S. Edmundi;
Nota puritatem nascentis.
* ferentium Parentes eius.
* Cynesham Pater eius fit monachus.
Vita matris sanctissimæ.

TRIVS
Robertus
RVIII
5

CAP. II.

Cum autè mitteret eum cum fratre eius Parisios, vt liberalibus disciplinis instruerentur, nè ex ignorantia laberentur in errores, duo eis cilicia dedit, iustitiamque vt bis vel tẽr qualibet hebdomada ea induerent. Timebat enim prudens & religiosa foemina, nè postquam pubertatis annos attigissent, per abrupta insanarũ libidinum præcipitia incauti agerentur. Itaque spiritualium bellorum rudes & imperitos sapienter pæmunire studuit: ipsique Edmundo, quem præscia sanctitatis eius, præ cæteris filijs impensius amabat, cùm Lutetiæ literis daret operam, cum lineis indumentis etiam ciliciũ mittere solita fuit. Atq; ille sanctus puer, omnem à se leuitatem repellens, choreas, aliaque ludicra & spectacula deuittauit. Porro Dominicis & festis diebus, vt erat à matre edoctus, ante sumptum cibum, totum perlegit Psalterium.

Mitricus Parisios studendi causa.
Nota preces eius.

CAP. III.

Vntialiquandò apud Oxoniam per pratum quoddam deambulandi causâ, sordidibus, vt id faceret, cum inuitantibus, cùm se celerius ab illis subduxisset, nè conscientia puritatem vel nugis puerilibus, vel ociosis sermonibus cõtaminaret; puer Iesus illi apparuit, candidus & rubicundus, qualem eum sponsa describit in Canticis, & tanquàm à summo cæli vertice repente in terrâ delapsus, sic eum prior appella-

Puer Iesus ei apparet. Cant. 5.

appellavit: Salve dilecte mi. Ille id audiens, vocē ignoti pueri admiratus est. Cernens suavisissimum puer Iesus paucifacium illum & hæsitabundum, rursus illum compellat: sciscitatur, num vel tenuem sui habeat notionem. Respondet ille columbina simplicitate: Neque ego ullam habeo tuī notitiam, neque me puto tibi esse notum. Tum puer Iesus: Et quānam, inquit, fieri potest, vt tam ego tibi ignotus sim, cum in scholis ad latus tibi assideam, & vbi cunquē sis, comes semper indiuiduus tibi præsto adsim? subiūxitque: Respice in faciem meam, & vide quid illic scriptum sit. Respexit ille, & vidit cælestibus exaratum literis: Iesus Nazarenus, Rex Iudeorum. Quod cum pucro Iesu indicasset, ille ocyus respōdit: Hoc est nomen meum, quod tu debes affigere animo tuo, eiusque ardere desiderio, semperque noctibus accuratē imprimere fronti tuæ: quod tibi magno præsidio erit aduersus mortem repentinam: sed & alijs quoquē, qui illud itā fronti suæ inscripserint. His diebus omni melle dulcior puer ille, in quem desiderant Angeli prospicere, ab eius oculis disparuit, sed non parū suauitatis in eius pectore reliquit. Ab eo autem tempore Edmundus nocte vel die studuit passionem Christi animo versare, in eaque meditanda medullitūs delectari. Cum autem quodam die festo multis occupacionibus impeditus, nocte recordaretur, se Dominicæ passionis commemorationem omisisse, caputque fessum quietem reposceret, sub auroram apparuit ei diabolus, & ambas ei detinuit manus, ne Crucis signum posset in fronte pingere. Sed mente orante Edmundo, dæmon inter lectum & parietem decedit. Quem ille horribilo gutturo apprehensum adiuravit per virtutem passionis Christi & adspersionem sanguinis eius, vt diceret, quibus rebus vel maximē ab ipso infestado arceri posset. Respondit ille: Ijs videlicet, quas tu modò nominasti.

CAP. IIII.

Cōtra mortem subitanam remediū ei ostēdit.

Diabolus eum tentat, sed virtute passiois Dominicæ arceatur.

Mater moriens, ei benè precatur.

Viso matris.

ACcidit autem vt mater eius à corpore migratura, eum ad se acciret. Ad quam ille venit, extremā eius benedictionē percepturus. Qua cum illa eum amantissimè impertisset, rogabat Edmundus, vt absentes quoquē liberos suos ea benedictione afficeret. At illa: Noueris, inquit, fili mi, omnes fratres tuos in te benedictionem percipere, quippè qui per te tuæ erunt virtutis & gratiæ participes. Non enim latuit matrem, quis quātusque futurus esset, cum id indicijs quibusdam iam antè designatum esset. Viderat enim ipsa, nocte quadam in somnis coronam spicneam ferentem illum in capite suo, quæ vehementer accensa, flammæ ad sidera vibrabat.

CAP. V.

Viso Edmundi & socij.

CVm socio quodam ambulans, in patriam iturus, vidit campum auiibus fulgine nigrioribus opertum. Mirabatur vterque tantam auium multitudinem, sed alterū illum & stupor & tremor ingens obtinuit. Ait ergo Edmundus ad eum: Sta paulisper extra viam, & te crucis signo communiens, nihil timeas: visuri enim sumus, quid hæc auium monstrōsa frequentia portendat. Deinde vident dæmones corpus aterrimum, nec hominis, nec alicuius animantis effigiem referens, rapere sublimè in aëra, simulque aues omnes tanquàm vmbas repentè disparere. Tum Edmundus ad socium conuersus: Aues teterrimas, inquit, quas vidisti, non dubites fuisse dæmones, hominis cuiusdam, qui in pago proximo nupèr obiit, animam ad inferos deportantes. Eam animam nobis expressit informe corpus, quod in aëra sublatum vidimus. Sui enim conditoris imaginem, ad quam facta fuerat, dum esset in corpore, sceleratè viuēdo nequiter deformauit. Paulopost cum in pagum venissent, cognouerunt, ea ipsa hora, qua dixerat sanctus Edmundus, è vita quendam abijisse.

CAP. VI.

Vis bonæ consuetudinis.

Postquàm ad adolescentiæ metas attigit, itā sensus suos per vitæ spiritalis exercitiis rebus bonis & virtutum studio assuefecit, vt ex iugi consuetudine deinde tanquàm naturaliter mala omnia vitaret. Magnam in eo curam posuit, vt velut in tabulis rasis sanctitatis habitum, crebris actionibus bonis acquisitum, quadam imaginaria impressione effingeret, atque itā innocentia fundamētō ardua virtutum palatia superstrueret, structuraque per spiritum inchoata, cresceret in spiritum sanctum in Domino. Et certè talis ille effectus est, vt non solum prius faceret, quàm doceret: sed etiam prius faceret, quàm vel faciendā audiisset. Carnis foedas voluptates & delicias non modò fugit, sed & prorsus horruit, & abominatus est: & cum virtutum

SI

virutum omnium valde studiosus esset, castitati tamen singularem nauavit operam, sciens illud Sapientia, in corruptionem hominē Deo proximum facere: quo factum est, vt vsque ad supremum vitæ diem inuiolata in eo permaneret virginitas. Vt autem cura eius seruanda maior ei inesset, de consilio cuiusdam sacerdotis, coram imagine perpetuæ Virginis, sanctissimæ matris Dei castitatis nuncupauit votum, & illi singulari & incomparabili Virgini se commendans, eam sibi sponsam delegit, vt quæ fecerit cum illa inquitum arrhabone sibi despondit, anulum illum, quem ea causa cam annulo suo tanquam arrhabone sibi despondit, anulum illum, quem ea causa fecerat, eius imaginis digito infigens, in quo etiam inscripta erat Angelica salutatio. Atque ex eo tempore, vt ipse in suo obitu confessus est, quoties illius clementissimæ Virginis implorauit opem, illa in tentatione exitum, in persecutione solatium, in afflictione remedium, in dolore gaudium ei celeriter impetrauit. Habuit verò etiam in digito suo anulum, cum quo post mortem, vt solent pontifices, sepultus est, cui iidem, cunctis admirantibus, Angelica salutatio insculpta fuit, vt beatissima Virgo ipsam, suum sponsum & habere & agnoscere dignaretur.

CAP. VII.

Pla mater eius, cum esset à vita decessura, commendat ei fratrem eius Robertum, & sorores, vt tanquam maior natu, illorum curam susciperet. Hæc res ei aliquandiu ab externis occupationibus magnas molestias attulit. Admonerat eum mater, vt sororum pudicitiam consuleret: quæ cum essent speciosæ admodum, multis periculis expositæ videbantur: quanquam maternis & sermonibus & exemplis confirmatæ, ceteris fortiores erant. De ijs in quodam virginum monasterio collocandis agere volebat Edmundus cum eius monasterij fororibus. Sed illæ negabant, nisi certa numerata pecunia, se illas in suum consortium admittituras. Ille veritus hoc ad labem Simoniacam pertinere, recessit ab eis: & cum aliud nil suppeteret, ad Deum deprecandum se contulit, sorores hortans, vt idem ipsæ quoque facerent. Oratum est igitur, nec desperit altissimus humilium preces. Innouit enim Edmundo, in quodam paupere monasterio seminarum monasticam religionem egregie florere, & arctissime conseruari. Illic ergo Edmundus sorores suas degere peroptans, cum loci Præfecta siue Priorissa de eare colloqui voluit. Sed ea, licet ei ignotus esset, illius sermonem antuerit, suoque eum nomine appellans, De fororibus tuis, inquit, Edmunde, non est quod mihi quicquam indices. Ego enim Domino reuelante iam scio, quid velis. Si illæ ad nos venerint, repulsam apud nos haudquaquam patientur. His verbis mirifice exhilaratus Edmundus, totum curarum pondus, quod à sororibus ei incubuerat, in Priorissæ manus deposuit, sorores suas illi commendans: atque ita domesticis absolutus curis, Parisios rediit, liberalium disciplinarum cursum confecturus. Vbi sanè diligentissimè in literas incubuit, & magnam ex eis suauitatem percepit: discendi quidem percupidus, sed rectè viuendi cupidior, ita studebat discere, tanquam semper victurus: ita viuere, tanquam cràs moriturus. Ita fiebat, vt & studio benè discendi sensus à rebus frivolis & noxijs auocatos, facilius ad benè viuendum accommodaret & disponeret: & ex rectè viuendi consuetudine mentem cælestis lucis fulgoribus serenatam, ad benè discenda subtilia purius & tersius applicaret. Acute enim cognoscendis & perspiciendis rerum causis sic animum adhibebat suum, in eoque tam feruens & assiduus fuit, vt breui admirabiles in doctrina progressionem haberet, & non studiosis modo, sed etiam magistris & præceptoribus miraculi instar esset.

CAP. VIII.

Hostis autè malignus, terribissimus demon, cum eum cerneret castitati summam impendere operam, magis etiam pectoris eius tranquillitatem perturbare nitentur. Itaque puellam quandam, hospitiæ eius filiam, illius amore inflammavit, ita vt illa impudicis in eum coniectis oculis, itemque signis & nutibus eum ad turpem concubitum prouocare conaretur. Sed cum hac ratione nihil proficeret, apertis cum eo verbis cepit agere, & multis modis ad nefarios amplexus inuitare. Ille verò haud secus atque pestem quãdam illam fugiens, sæpè obiurgabat & verbis castigabat eam. Sed cum neque sic vellet ab illo improbo conatu reuocare sese, sed pergeret esse importuna, tandem apud se deliberans, qua illa posset via reduci ad sanitatem, tempus ei certum præfixit, ad quod adesse debeat. Illa se sperans voti compotem fore, statuto tempore confidenter venit. Postquam autem ad eum ingressa est, & illo iubente superioribus vestibus nudata, apprehensam virgis egregie in tergo verberauit, vt stultitiam

M m tiam

Castitati præcipue studet. Sap. 6.

Promittit castitatem.

Mater Dei ab eo inuocare, quid ei præstiterit.

Simonie vitium summopere detestatur.

Sorores suas collocat in monasterio.

Re. & Lutetiam, & dat operam licetis.

Turpissimum facinorosissimumque impudicæ eius.

Impudicam puellam verberibus sanatur.

TRIVS
Robertus
RVIII
5

Prov. 21.

tiam, quæ erat colligata in corde eius, virga disciplina fugaret. Tum illa tam malè & duriter accepta, fugit eum, quem antea tam perditè erat persecuta: tantumque apud eam illi virgarum ictus profecerunt, vt quem admodum ipsa postea facta est, deinceps nunquam eiusmodi tentatione pulsata sit. Cernens autem impurissimus dæmon le tam aperta mali specie eum euertere non posse, per matronam quandam factis, vt videbatur, honestam, eum in turpitudinis foueam pertrahere conatus est. Ea enim sub officij prætextu quædam ei munera obtulit, vt ijs eum illiceret & emolliret ad consentiendum suæ male voluntati. Quod cum ille animaduerteter, perquisiuit ex ea, num conscio marito suo his ipsum muneribus afficeret. Respondit illa: Nihil huius nouit vir meus, quem nolim scire hunc me tibi peramanter habere honorem. Tum vir sanctus: Ego verò, inquit, nesciente marito tuo dona tua non recipiam. Abijt illa cum muneribus suis, voto frustrata suo: & vir Dei ab eius infestationibus liberatus est.

Matronam, quandã impudicã egre gie à se repellit.

CAP. IX.

Postquam ex adolescentiæ annis excessit, crescente cum ætate corporis robore, creuit etiam inuisibilis militiæ pugna. Quamobrèm non contentus ille communibus cilicij, quibus mater eum à teneris annis vti voluit, noui cilicij genus effinxit, quo carnem suam non tam domare quàm ex cruciare studuit: quod genus & prius incognitum, & recentioribus incompertum puto. Habebat ciliciũ non ex tenuibus pilis, vt assoler, cõtextum, sed ex chordulis quibusdam, instar retis multa densitate inter se confertis & intricatis confectum, cui multi inerant noduli, humanã carnem propè intolerabiles. Ab anteriori parte patebat, funiculis à capitis vsq; ad fimbrias hinc inde assutis constrictum: qua re fiebat, vt eius noduli corpori arctius apprimerentur, & maiores ei cruciatus afferrent. Nec tamen hoc tormenti genere ille contentus, aliud addidit, maiori etiam admiratione dignius. Vt enim ex perpetua cilicij eius compunctione corpus doleret acrius, fune ex equorum pilis triplicato ita illud constrinxit, vt à scapulis vsq; ad renes crebro ambitu funis duceretur, & infima parte tanta vi adstringeretur, vt vix corpus insectere, aut inflexum erigere posset. Et quia interdum manus & collum, nè homines aduerterent, ea ratione affligere non potuit, nodulis cilicio ea affligebat. Addebat verò etiam femoralia cilicina, & caligas æquè cilicinas, quibus assidue vtēbatur cum lorica illa, quam mater ei reliquerat, duplicia de manu Domini recepturus, pro duplici martyrio, quo se ipse vltro affecit. Porro in Aduentu & Quinquagesima plumbeam quandam vestem induit, & durum corium atque nodosum, & ad dolores corporis augmentandos pluribus locis corpus suum funibus constrinxit, nè anima eius peccatorum funibus constringeretur.

Nouũ cilicij genus effingit.

Nota diram corporis castigationẽ.

CAP. X.

Cum artium magister effectus esset, præter morem eorum, qui tum publicè legēbant vel profitebãtur, Missæ sacrum audire, & preces Canonicas quotidie legere consuevit: quæ religiosa cõsuetudo etiam discipulis eius profuit, quibus persuasit, vt cum ipso Missæ sacrificio interessent. Vt verò commodius & liberius id efficere posset, in parocia, in qua debebat, sacellum construendum curauit in honorem sanctissimæ Virginis Mariæ, quam semper amore singulari coluit & profecurus est. Accidit autem, vt quidam ex auditoribus eius & morbo & egestate premeretur, nec quenquam haberet, qui opem ferret vllam. Eum iam lecto decubentem, iussit in hospitium suum inferri: vbi sanè rara quadam humanitate & benevolentia quinque hebdomadibus coram illo cubauit, eique in ijs, quæ eius poscebat necessitas, sedulo ministravit, interim nihilominus & prælegens, & disputans assidue. Non vacauit autem magno miraculo, quod cum ex agroti illius manu ob imbecillitatem non raro vrinale excideret, semper mansit integrum, illius haud dubiò meritis, qui ei propter Deum humanitatis officia præstabat. Alius quidam eius discipulus, è brachio diriter laborans, ei indicauit, tanquam sancto. At ille ex commiseratione familiariter ait ad eum: Saner te Christus gratia sua. Postridiè redit ille, & se rectè valere affirmat. Inuasit autem morbus eius in brachiũ Edmundi, quem comiter ferens, paulopost etiam ipse curatus est.

Construit sacellum in honorẽ matris Dei.

Singularis eius humanitas.

CAP. XI.

Solebat quotidie deuotè & reuerenter dicere precem quandam in honorem matris Dei & beati Euangelistæ Iohannis, cuius initium est, O intemerata &c. Sed cum aliquandò studijs esset occupatus, illius dicendæ oblitus est. Proxima nocte be-

SI

atus Iohannes ei apprensus, iussit manum porrigere. Habebat enim in manu ferulam, & dicitur visus est ei minitari ictum immanem. Sed mox placatus, retinuit manū, quam iam ad cadendum extenderat: blandēque & familiariter eum admonuit, nē illam precationem vnquam omitteret. Iam sex annis liberalium artium professorē egerat haud vulgarem, cumque socijs suis praelegeret geometriam, mater ei in somnis apparuit, perquisiuit quid legeret, & quid sibi vellent figurā, quibus adeo intentus esset. Ille vbi respondit quod visum fuit, mater apprehensa manu eius, tres in ea circulos pinxit, patrem & filium & spiritum sanctum ordine eos appellans: addiditque: Hicce deinceps figuris, sili mihi intentus esto, omisis istis, quibus te occupas. Tum ille matris vocem intelligens, mox ad Theologiae studium se transtulit. Pecuniam, quam ei liberales discipulas profitenti, auditores numerare solebant, pulueribus operam in fenestra recōdebat, ita dicens: Terra terrae, & puluis pulueri merito debet cōmendari. Sed id sodales quidā animaduertentes, interdum ioco eam tollebat: porro nequam homines furim eam surripiebant. Postquam autem Theologiae animū appulit, non stat habuit manū sacrificio interfuisse, sed in augmentum pietatis & religionis, in aede sancti Mederici nocturnis aderat vigilijs: post matutinas siue nocturnas preces, in oratione cum lachrymis & gemitibus corā altari sanctae Mariae persistebat, ac deinde, nulla corpori quiete data, cum alijs ad scholas accedebat. Vespertinis etiā precibus se praesentem exhibebat. In aedibus sacris reuerenter & piē se gessit, & vel nunquam, vel rarissimē illic assidere voluit. Archiepiscopus Eboracensis Vualterus cum eum Theologiae studere didicisset, sacra biblia suis sumptibus ei scribenda curare voluit. Audierat enim illum Oxoniae librorū penuriam pati. Sed id ille recusauit, veritus nē monasteria ea re grauentur. Habebat ipse Psalteriū cum glossis, & duodecim prophetas, itemq; Epistolas Decretales: sed haec omnia diffraxit, preciumq; in studiosos inopes Parisijs erogauit. Mirantibus ceteris, cur praeter omnium morem codices necessarios venderet, vni ex ijs causam sciscitanti, & stultitiam obijcētī respondit: Quo plura nouimus, eo quoque plura facere debemus. Ego verò hos codices distrahens, parum feci, minusq; quam debui. Cum enim dicat Christus, Si vis perfectus esse, vende omnia quae possides, & da pauperibus: ego qui multa retineo, pauca largitus sum: pusillanimitatis potius, quam prodigalitati, argui debebam. Tanta autem auiditate sacras complectebatur literas, vt in earū studio penē in somnes duceret noctes. Studijs intentus, coram se habebat imaginem eburneam beatae Mariae, in cuius circuitu depictum erat nostrae redemptionis mysterium. Itaque in codice feruebat lectio, ad imaginem, vel eam potius, quam illa representabat, preces dirigebantur: vtrinque verò eius animo infuebat contemplationis dulcedo & ecstasis. Quotiēns biblia sacra aperiebat, honoris causā reuerenter ea exosculabatur.

CAP. XII.

Remi autem mirē in Theologiae studio profecit, ita vt intra annos paucos, multis magna contentione hortantibus, Doctoris titulo ornatus sit: sed id sanē inuitus, quod illo honore se indignum arbitraretur. At verò iam promotus in Doctorem, ad eō cunctis prodesse studuit, acsi omnibus iuuandis natus esset. Erat profecō concionator egregius, disputator acutissimus, pius Theologiae professor: atque in ijs omnibus alijs effundebat, quod ipse hauserat de fontibus Saluatoris. Non rarò contigit, vt multi & magni viri, cum eius praelationibus interessent, lachrymas cohibere non possent, sed codices cōpicare cogerētur. Mel & lac erat sub lingua eius, & indē mirantauitas in auditorum mentes distillabat. Multi ex eius schola prodire doctores cuiusq; qui etiam vitae eius vestigia pro viribus sectari conati sunt: nonnulli ecclesiasticis beneficijs honorati vel onerati potius, flammis oris eius in schola praelentis incensū, relictis omnibus, monasticam vitam amplexi sunt. Ignis enim in cordis eius altariinger ardens, alijs ostendebat lucis iter. Quadam nocte in somnis vidit ignem copiosum existere in schola sua, atque indē septem faculas extrahi. Altera luce in scholis eo praelente, Abbas quidam Cisterciensis ordinis eō aduenit, & lectione absoluta, septem ex eius discipulis secum abduxit, qui omnes facti sunt in eius monasterio monachi. In ijs vnus fuit Stephanus, qui postea Clarauallensis Abbas creatus est. Nihil haec, tanquam imminuto auditorio suo, mouebatur Edmundus: laetabatur potius illo damno, quod cum animarum salute coniunctum esset. Disputaturus aliquandō de sacrosancta Trinitate, ascendit in cathedram: cumque illic sedens discipulos expectaret, & quid dicturus esset, animo pertractaret, somno oppressus, vidit

Gratae sunt sanctis precibus, in corū honorem fusa.

Confert se ad studium Theologiae.

Vigilijs eius & preces.

Matt. 19.

Imago S. Mariae.

TRIVS
gber
Mober
RVIII
5

Alia visio. columbam supernè aduolantem, oreque suo ferentem mirificum Christi corpus, & ipse ori inferentem, moxque ad superna reuolantem. Expergetus, de beatissima Trinitate, tam præclare, sublimiter & luculenter disseruit, ut humani ingenij modum propè excessisse videretur.

CAP. XIII.

Vis concionum eius.

* Sarum
* Solebatur
enſis,

Multa ei concionanti gratia aderat, ita ut ignitis sermonibus suis animos auditorum, quantumuis frigidos, efficaciter inflammaret. Sensit hoc Comes Vuilhelmus * Salebre, quem longam spatham cognominarunt: qui cum multo tempore sua peccata confessus non esset, nec vellet Christiano more sacrosantam Eucharistiam percipere, in eius concione conuersus est, & ad meliorem frugem se recepit. Sub ipsis autem concionibus suis vir sanctus Crucem manu tenebat, quam subinde intrens, modò acerbè plorabat, modò leniter subridebat. Lachrymarum ei tum castus erat, ut ipse ait, quòd cum multi essent verbi auditores, factores per pauci extarent: licet Christi passio eis ob oculos versaretur, nec innumera sanctorum exemplum desensent. Ridebat verò, quòd non ignoraret, per Christi passionem & Crucem immensa toti orbi beneficia collata.

CAP. XIII.

Singularis eius abſtinentia.

Abſtinentiam in omnibus singularem ab ipsis primis ætatis initijs cõsecutus est, putà in sermone, cibo, potu, somno, rebusque alijs, quantum humane ferrent vires, in ijs temperantia studens. Solo pane & aqua sextis ferijs contentus fuit: interdum solum panem edens, nullum omninò potum admisit. Unde id consecutum est, ut nonnunquam labia eius scissa viderentur, ut solet arida tellus, humorem sitiens. Desuebant à capite & barba pili, medicis eius rei causam dicentibus, quòd corpus eius humoribus destitutum esset. Cibis vesceretur vilioribus: quòd si adessent delicata ferula & potus lautior, minus ijs utebatur. Nolebat ut sua causa quisquam ex ipso perquireret, quibus in prandio vesci vellet: & si appostas escas quispiam commendasset, gustare eas nolebat, quòd opiparas esse inde cõijceret. Secundis & quartis ferijs, itemque in Septuagesima carnibus abſtinuit: cæteris diebus propè nihil è carnibus vel piscibus attingens, nec tamen vel disputationes, vel prælectiones intermisit. Promotus ad sacerdotiũ vel presbyterium, duram illam viuendi rationem, quam carnis exercitiarum causa susceperat, etiam duriores effecit. Rarissimè bis in die edebat, idque non nisi honesta ratione persuadente. Denique tantum ille sibi abſtinentiæ rigorem indixerat, ut plerique è suis putarent eum vel mente caput, vel vita præ-

Initiatus sacerdotio vinit durius

Preces eius.

natum iri. In preces sedulus incumberebat, & in nuda humo defigebat genua, idque interdum tam duriter, ut erumpente sanguine alterum genu adspiceretur, alterum verò semper callum duceret. Singulis diebus omnia Christi crucifixi membra à capite vsque ad pedes singulatim saluabat ijs verbis, Adoramus te Christe &c. Quotidie etiam triplices dicebat horarias preces, quas vulgò horas vocant, putà Canonicas, sancti Spiritus, & perpetuæ Virginis Mariæ: addebatque etiam officium defunctorum. Post primum exurgens somnum, mox vel ad precandum, vel meditandum, vel legendum se conferebat, & tam post nocturnas vigiliis, quas Matutinas vocant, quam ante eas, ita perseuerabat. Lectum quidem habuit satis honestè compositum, nec tamen in illo cubabat, sed in scabello, nonnunquam etiam nuda homo: quandoque verò caput pendulum ad lectum reclinabat. Interdum etiam, ut dimidio tantum corpore quiesceret, sedens capiebat somnum: idque annis triginta ita fecisse creditur. Linteamina, operimentum, vel culcitram non habuit, sed vel pallio, vel

Quo pacto somnum cepit.

Vestes eius.

epomide, siue superhumerali tegebat se. Vestes vtrplurimum habuit colore cinericio, nec abiectas nimis, nec valde preciosas. Ludis vel spectaculis secularibus sese admiscere noluit. Beneficium Ecclesiasticum vel vnum solum, licet crebrò sibi essent oblata, nunquam habere voluit, nisi præsens resideret: & illud ipsum, si prælectionibus vacaturus erat, nullius expectato consilio, resignare solebat. Tandem tamen, ut liberius posset prædicare verbum Dei absque auditorum onere, in nobili Ecclesia Salsberienſi accepit cum canonicatu thesaurarij dignitatem, quorundam instantia & prece victus. Causarum ventilationibus & placitis interesse noluit, idque Pontificis Maximi permisso, cuius literas impetrauit. Pecuniam non modò tangere, sed vel adspicere indignum arbitrabatur, nisi eam, quam sua manu pauperibus distribueret. Cellaria vel alias officinas domus suæ ingredi noluit, parùm id se decere existimans. Rationes quoque rerum suarum per se repositere, indecorũ sibi arbitrabatur. Quod è facul-

Pecunia cõtempnor insignis.

Plura beneficia respuit vincto contentus.

DE S. EDMUNDO EPISCOPO CANTVARIENSI.

et facultatibus suis proprium habuit, id commune studuit facere egenis.

CAP. XV.

In terea sanctitatis eius fama etiam Alpes transgressa est, & cum summus Pontifex eum Crucis amatorem esse didicisset, Crucis praedicationem ei cum insigni priuilegio demandauit: permittens ei, ut ab ecclesijs acciperet res necessarias, & eorum metere posset carnalia, quibus spiritalia seminabat. Ea tamen potestate ille uti noluit, sed gratis annunciauit Euangelium, suisque stipendijs more ab illis, qui militant, valde alieno, militauit. Quamobrem etiam Deus in illa legationis functione & itinere multis eum miraculis cohonestauit. Cum enim verbum Crucis in pago Lemestrensi praedicaret, iuuenis quidam, iuuenilibus irretitus oblectamentis, ab eius manibus Crucem accipere cupiens, ad eum accessit. Eum vero foemina quaedam a proposito reuocare volens, arrepro pallio retraxit, sed non impunè. Mox enim contracta manus docuit eam, non sibi fas esse, Christo militaturum a tam pia voluntate reuocare. Illa sentiens diuinitus se percussam, flens & eiulans voces dabat miserabiles. Sciscitante viro sancto, quid id sibi vellet, dictum est, quid accidisset. Tum ille ad mulierem: Vis ne, inquit, de manu mea Christi crucem accipere? Illa respondente, se id velle: vir sanctus Crucis signum eius humeris imposuit, & illa confestim sanata est. Rursus in pago Stradeuicensi illo Crucem praedicante, cum iuuenis quidam Crucem vellet accipere, amica eius retinuit eum. Sed eam repente caelestis vindicta oculorum lumine priuauit: flenti vero & ploranti vir beatus pro ea orans, lumen restituit. Alio tempore concionaturus apud Boclandam, vbi Deo famulabantur moniales instituti Cisterciensis, priusquam eo aduenisset, defuncta monialis cuidam viuenti monachae apparens, Magister Edmundus, inquit, huc venturus est, & ad populum conciones habiturus. Tu ei solum tali loco repositum offeras, ut ex eo Cruces efficiat. Fecit illa, nec tamen quicquam ferè de filo decessisse videbatur. Cum Vugornie extra templum concionaretur, horrida nubes se repente diffudit, vehementes auditoribus imbres minitans. Sentiens vir Dei consternatos illos iam fugam meditari, signum Crucis contra illas nubes expulit, ita dicens: Praecipio tibi, maligne spiritus, ut procul hinc abscedas, ne hunc populum ausus sis impedire. Dixit, & dispulsa mox atra caligine, nubes lucida obumbravit eos, interim in circuitu cum magna tempestate multa pluuia cadente. Saepè etiam alias diuersis temporibus pluuiam & tempestatem ab eo loco, quo concionabatur, auertit.

CAP. XVI.

Accidit nocte quadam, ut Biblia lectitanti ad lucernam, somnus vigilijs defatigato obreperet importunus: cui cum resistere non posset, obdormiuit, & interim candela in codicem decedit, diuque illi inhærens, ardere non destitit. Euigilans inde, ut sanctus, ut vidit periculum, obstupit: existimansque Biblia sibi charissima adusta, ingemuit. Sed cum ablata candela fauillam flatu suo abegisset, non sine magna animi exultatione codicem prorsus illesum comperit. Alio quoque tempore lucernam lectitanti somnus extorsit, ut ipsi cederet vel inuitus. Tum vero mus ingressus, lumen extinxit. Expergestus postea vir Dei, videt se lumine destitutum: gemebundus appellat nomen dulcissimum sanctissimae matris Dei, moxque gratulabundus cernit sibi lumen caelitibus restitutum. Infestum quandoque in pede apostema vel ruber tulit, quod medici anthracem siue carbunculum vocant. Calamum igitur arripiens, quo scripsit solebat, tres vel quatuor Cruces in eius circuitu, vnam super illud depinxit, praedicans deterrimum illud vitium propediem profigatum iri. Altero die ita malum illud omne euauit, ut nullum eius vestigium cerneretur. Quidam eius cubicularius cilicium & femoralia cilicina, quae vsu diuturno contriuerat, ab eo comburenda accepit. Et ille quidem misit ea in ignem, sed ignis lambens ea, consumere non potuit, tanquam vereretur sacrilegij notam sibi inustum iri, si læderet ea, quae beati viri carnem attingissent. Nec hoc sanè admiratione vacat, quòd in eius cilicio alijsque vestibus vix vnquam vermis reperiri potuit. A famulis suis vsque ad eò voluit carnis munditiam conseruari, ut si quis eam contaminasset, is pactis legibus sibi ex eius domo mox emigrandum sciret.

CAP. XVII.

Quia autem Cantuariensis sedes iam diu vacasset, & ad Gregorium nonum Pontificem Maximum deuoluta esset illi metropoli pastorem praeficiendi delibe-

Gratis praedicat Euangelium & Crucem.

Pœna foeminae temeraria.

Eam sanat vir Dei.

Cæca lumē impetrat.

Miraculum

Signo Crucis auertit pluuiam.

Præclarum miraculum.

Lumē caelitibus ei restituitur.

Pellit Crucis signo anthracem.

Res mira sanè.

TRIVS
9
10
RV III
5

ratio, per omnē Angliam ille diligenter per fidos nuncios iussit inquiri, quis illi oneri ferendo inprimis idoneus, tantoque honore affici præcipuè dignus omnium iudicio censeretur. Tandem Edmundus vnus omnium & apertissimus & dignissimus existimatus est, eumque canonicè electum, Cantuariensē Ecclesiæ pastorem dedit. Missi sunt tum spectabiles viri ad Ecclesiā Salisberiensē, qui eum Cantuariam perducerent, sed inquisitū minimè repererunt. In pago autē Caluensū inuento indicāt, quid de ipso factū sit. At illo consentire nolente, redeunt ad Salisberiensē Episcopum, quid Edmundus responderit, exponunt. Præcipit ille grauius & seuerè, vt obediat. Nec tamen Edmundus flecti potest, donè dictū est, eum mortiferi peccati periculū minimè euasurum, si cōsentire nolit. Tum ille Deum offendere timens, & precibus victus, & ratione cōstitus, & præcepto adactus, assensit tādē, sed ita tamen, vt ptestaretur se nulla ratione electioni illi cōsursū, nisi grauius se in Deum peccaturū formidaret. Itā demum cū dū exultatibus, admodum honorificè & multa celebritate Archiepiscopus ordinatus est.

CAP. XVIII.

Pastor igitur in populo Dei constitutus, omni virtutum genere magis ac magis enituit: nec de ea, quam diximus, vitæ seueritate & duritia quicquā remisit, sed in dies potius quippiā ad eam adiecit. Non induebatur purpura & bysso, aut veste preciosa, vt solent plerique Episcopi: sed contentus erat tunica vel candidi, vel cinerici coloris, precij non magni. At tamen nē frons à cæteris discreparet, superiores vestes honestas habuit, non tamen studio vanitatis. Cū esset in itinere, si quis ei vel tenuissimæ sortis homo peccata sua confiteri voluisset, mox ab equo desiliit, consentientem audiuit, pium & affabilem illi se præbuit, nec repulit eum vel ob temporis importunitatem, vel ob hospitium propinquum. Pauperibus ostiatim mendicantibus largas præstabat elemosynas: malè valentium domos per suos homines diligenter inuisebat, eosque fouebat beneficijs: quibusdam ex illis quotidianū victum & congruum vestitum subministrans. Puellas inopes suo ære nuptui collocandas curabat: quem in vsum applicare solebat multas pecuniarias, propter peccata quibusdam iure interrogatas. Ab omni munere excutiebat manus suas, & eos, qui munera acciperent, detestabatur, præsertim potestatem gerentes, quos ad faciendam iustitiam gratuitos aiebat esse debere, non muneribus inuitari & illici: ijsque crebrò dicebat: Prendere & pendere, non nisi litera vna inter se discrepant: significare volens admodum propinquum eum esse suspensio, qui præter fas munera libenter accipiat. Et multi quidem, vt eius sibi beneuolentiam conciliarent, multa etiam non parui precij offerrebant, sed ille omnia respuebat, aiebatque: Nunc quandò diues sum & nullius ego, teterrimus satan muneribus capere me vult, quibus etiam tum, cū pauper essem, corrumpere me non potuit. Sed Dei ego benignitate fretus, spero nunquā illum hac ratione mihi impositurum. Muneribus enim præter ius fasque datis & acceptis, hodiè corruptus est orbis Christianus, peribitque etiam prius quā id percipiant Christiani, nisi hanc pestem à se extirpare & profligare conentur.

CAP. XIX.

Hunc in modum se in Episcopatu comparauit & gessit vir sanctus, quandiu pace & tranquillitate potitus est. Sed quia charus & acceptus erat Deo, oportebat eum in tentationum fornace probari & excoqui. Itaque cū totum se vellet salutū animarum & Ecclesiasticæ libertati tuendæ, vt eius decessores fecerant, impendere, multa ei aduersa & molestā tum à Rege, tum à regni pceribus illata sunt. Immo verò etiam ipsum Cantuariensē collegium, quod eum ad illam dignitatem euocauerat, ei proh dolor se opposuit. Interim ille etiā eos, quos exploratè nouerat suos esse hostes & persecutores, ad oscula pacis, & ad suam familiaritatē passim admisit, ita vt etiam gratis amicorū officijs & obsequijs, illorum graues iniurias præferre videretur. Quia in re cū à suis reprehēderetur, ille respondebat: Profectò si mihi vtrunq; amputent brachiū, vel è capite oculos euellant, nihilo mihi chariores erunt. Nolo ego propter eos peccare in Dominum, neq; ex culpis alienis mihi damna cōstare: immò verò malim insilire in rogam ardentissimum, quā peccatū vllum sciens admittere in Deum meum. Cū autem eius familiares lugerent & mcererent ob illatas ei iniurias, obiurgabat eos, ita dicens: Sicut mater ægrotanti filio solet amarū offerre poculum, & iubere vii salutis recuperandę causā illud ebibat: ita nos aduersa omnia salutis causā perferre debemus, & maris huius inundationes perindè vt lac fugere, atque cum præcurfore Domini in deserto mūdi huius comedere mel syluestre. Cōmemorare etiam solebat,

Fit Cantuariensis Episcopus, sed non assensit.

Tandem cedit, nē Deū offendar.

Totus propeus est ad salutem animarum promouendam.

Munera contemnit.

Muneribus corruptitur totus mundus.

Ob defensione Ecclesiasticæ libertatis multos habet aduersarios.

Nota lector.

Matt. 3.

ST

solebat, Christum Dominum, cum morte afficeretur, nihil repugnasse, sed potius pro
cis patrem suum deprecatum esse: itemque, non homini, sed Deo, seruandam esse vin-
dictam. Verum inuenero cum se anima duceret in Anglia pastoris officium ita, ut
oporteret, exercere non posse, voluntarium complexus exilium, in Gallias migravit.

Luc. 23.
Deut. 32.

CAP. XX.

Ante vero, quam e natali emigraret solo, multa per eum Deus miracula effecit.
Quidam enim e Clero, laborans febribus, obnixè eum rogauit, ut aqua sacraret,
eamque, sibi pro obtinenda sanitate bibendam porrigeret. Fecit vir sanctus, quod rogatus
erat: bibit æger aqua sanctam, & repente morbus abcessit. Alius ex eius Clero, quar-
tana vexatus febre, eo die, quo paroxysmum expectabat, per aulam, ubi discumbebat
sanctus Episcopus, pertransiit. Cernens eum vir pius, sciscitabatur cur non pranderet
cum ceteris. Ille vero ait se febrem expectare. Tum Episcopus: Ego, inquit, Crucis si-
gnum exprimam in morsellum murenae huius, eumque, in sanctae Trinitatis nomine ori-
tuo imponam. Quæ si mox comedere uoles, sanus eris. Accepit ille morsellum de manu
eius, & cum socijs ad mensam assidens, & manducans vultu hilari & iucundo, curatus
est. Quidam vir magnus & literatus, e genu laborans, percepta sancti Episcopi benedi-
ctione cito reualuit. Porro autem ante eius excessum ex Anglia, sanctus Thomas mar-
tyr apparuit beato viro, & ut viriliter ageret, eum cohortatus est, eiusque animum
confirmauit. Cum autem martyris pedem ille osculari vellet, noluit ferre Christi mar-
tyr, sed pedem retraxit, illo suspirante atque, illachrymante. Sciscitante autem martyre,
cur fleret, illo respondente, quod dignus non esset eius beatissimos osculari pedes,
martyr ait: Noli hac causa flere: propediem enim ad oris mei osculum admittèris.

Aqua bene-
dicta sanat
febricitantem

Alitè sanari

S. Thomas
ei apparet.

CAP. XXI.

Capta inde opportunitate, clam ab Anglia discessit, & Põtigniacum in Gallias pro-
fectus est: quo in loco nouerat refugium & receptaculum fuisse omnium ab Anglia
propter iustitiam exulantium Prælatorum. Illic ad annos sex delituerat beatus Tho-
mas Archiepiscopus Cantuariensis & martyr: itemque, celebris ille Stephanus à * Lan-
guetonia cum aliquot suffraganeis suis multis annis palmam certaminis sui ibi præ-
tulerat. Extant verò etiam uerius cuiusdam de loco illo:

Excedit ex
Anglia.

Est Pontigniacum pons exulis, hortus, asyllum.
Hic graditur, spatiat in hoc, requiescit in illo.

Pontignia-
ci encomium.

Eo cum uenisset beatus Edmundus, in primis reuerenter acceptus est: ibique per-
manens, lectioni & assiduis precibus vacabat, & sua manu scriptabat: interdum etiã
ad propinqua loca concionaturus exibat. Interim graui morbo corripitur, & sole ni-
mum feruente, familiares eius consultum arbitrantur, ut ad locum temperatiorem
transferatur. Itaque, vir Dei à Pontiniaco recedens, Soisacenfe monasterium petiit, ubi
etiam uita sanctus est. Dolentibus autem Pontiniacensibus, quod ipsos relinqueret, sic
eos consolatus est: Ad proximam beati Edmundi Regis & martyris ferias reuertar ad
vos. Tum enim sola nobis longius recedens, hyemis frigora adducet. Quod quidem
propheticò spiritu illi dixisse, probauit euentus. Illo enim die Pontiniacum corpus
eius relatum est, impleuitque, mortuus, quod uiuens promiserat. Vbi autem animaduertit
diem extremum impendère, sacrosanctum Christi corpus afferri iussit. Eo allato, suas ad
illud manus extendens, cum ingenti fiducia ait: Tu es, Domine, in quem credidi,
quem prædicauit, quem ueraciter docui: & tu mihi testis es, quod in terris nihil præ-
ter te quæsiui. Et tu nosti nihil me uelle, nisi quod tu vis: ita fiat, Domine, uoluntas
tua. Mirabantur omnes, qui illi aderant, putabantque eum alienatum mente hæc di-
cere, maximè quod haud aliter se gereret ac si Dominum carne crucifixum, coram
intueretur. Postquam autem factò sanctam percepit Eucharistiam, toto illo die adeo
iucundus & hilarius fuit, ut omnis ægritudinis expers uideretur, multaque omnes, qui
illi aderant, admiratione afficerentur. Manabant ab oculis lachrymæ pietatis, per-
petuam mentis serenitatem testabatur vultus immutabilis. Sacramento extremæ
unctionis accepto, Crucem non sine lachrymis & gemitibus complectebatur, & mi-
ra deuotione accipietat vulnera Christi crebro & prolixè deosculabatur. Porro vul-
nus lateris illachrymantibus oculis respiciens, diuque ore admoto inde sugens, Hau-
rietis nunc, inquit, aquas de fonte Saluatoris. Eam illius deuotionem & gestus,
ultra modum adstantes admirabantur, maximè quod incredibili hilaritati adiunctam
cernerent disciplinam. Denique membris sensim deficientibus, noua semper mentis
gratia in eo pullulabat. Itaque tametsi mors ei erat proxima, nullum tamen mortis

Corripitur
lethali mor-
bo.

Nota sancti
viri admi-
randam in
extremis fi-
durtiam.

En ut com-
plectitur
Crucem.

Esa. 12.

TRIVS
guber
naber
RV III
5

signum in eo extitit: nulli gemitus vel suspiria, nullæ eius querimonie audiebantur: nec lecto decubuit, ut solent moribundi, sed vel fedit, vel quietem capturus, caput in manū deposuit. Tandem morbo inualecente, felix anima euolauit e corpore decem mofexto Calendas Decembris, anno Christi millesimo ducentesimo quadragesimo.

CAP. XXII.

Vifio cuiusdam.

Noste autem illa, quæ eius obitum antecessit, quidam vir vitæ venerabilis, in visione vidit illum in primaria æde Cantuariensi in pontificia cathedra sedentem, & habitu pontificali indutum, pedum sua tenentem manu: quosdam verò eius æmulos cathedram lignibus velle euerrere vnà cum Episcopo: cumque iam propè corruere videretur, diuino nutu repente illic adesse thecam beati Elphegi Archiepiscopi Cantuariensis & martyris, in eamque sine vlla læsione temporis puncto beatum Edmundum recipi. Porro beatorum Elphegum operculum thecæ suæ ab eo loco, vbi eum populus veneratur, manu sua apportare, & eo tegere beati Edmundi corpus, in ipsius theca quiescens, moxque exultandum dicere, Statuit ei Dominus testamentum. Vbi vir Dei à vita abiit, corpus eius exanime feretro impositum est, ut Pontiniacum deferretur: sed prius tamen extracta pro more viscera, in S. Jacobi æde apud Pruiinum tumulata sunt, vbi multis ornantur miraculis. Reliquum corpus ablutum, & vestibus sacris indutum, Pontiniacum honorificè perlatum est. Sed in itinere nocte vna in Templariorum de Coloris domo permanfit, completumque est, quod vir sanctus prædixerat. Cum enim à Pontiniaco discedens, illac iter haberet, coniectis in eam domum oculis, sciscitabatur cuius esset. Quodam autem re-

Prophetia S. Edmundi.

spondente, Templariorum eam esse, Cum Pontiniacum, inquit ille, rediero, hospes illic pernoctabo. Denique ipsis beati Edmundi Regis ferijs corpus sacrum ad fores Pontiniacensis cœnobij adductum, & qua par erat, reuerentia exceptum est. Dilata autem eius sepultura est, dum appareretur sarcophagus, vsque in septimum diem, nec tamen vlla in eo corruptio, nullus ingratus odor depræhensus est. Tota autem nocte illa in precibus fratres mansere peruigiles, corpusque detecta facie in medio positum, roseo colore perfusum videbatur.

Mira gratia in vultu defuncti.

CAP. XXIII.

Porro custos sacrarij Petrus, videns multos confluere, dareque operam, ut pro animi sui deuotione possint aliquid ex eius reliquijs adipisci, apud se statuit in eandem curam & cogitationem incumbere. Itaque tanquam operis quippiam facturus, accedit ad feretrum, tentat auellere annulū à digito beati viri, & alium in eius locum reponere. Cum autē leniter contrectando nihil proficeret, quanto maximo poruit conatu institit, ut annulū e digito extraheret. Sed videns frustra se niti, veritus ne in facto deprehenderetur, procul abscessit, nec tamen destitit cogitare, si qua via posset peruenire ad id, quod optabat. Deinde rursus eò se cõfert, licet pudens: applicat os suum ad defuncti aures, demissa voce tanquam viuenti sic loquitur: Peccasti, sancte pater, quod non prius petita venia, quod tuum est, mihi temerè usurpare institui: sed quia id facere volui honoris tui causa, ignosce (obsecro) confitēti, & optatum munus largire petēti. His dictis, apprehēdit beati viri manū, summaque facilitate annulum non tam detractū, quam elapsū à digito, mirè gratulabundus absportat. Eum autē Abbas inter alias res sacras iussit reponi, atque ex eius cõtactu vsque in presens, Domino largiente, multa egris beneficia præstantur. Manè autē innumera hominū aduenit multitudo, diuinisque officijs ritè peractis, corpus sacrū à multis honestis & venerabilibus viris humatum est. Illo autem die non nisi tria edita sunt miracula, fortassis quod plures illic egroti non adessent, qui curarentur. Postridiè humus corpori superiecta est, & toto serè octiduo miracula cessarunt. Quod cum non parum mæroris & admirationis fratribus afferret, frater Hermannus ait sibi crebrò apparuisse beatum virum vultu mœsto & irato, seq; ex eo percontatum, cur à cœptis miraculis cessaret, illumque demonstrasse sepulcrum suum, dixisse tanta mole terræ oppressas manus non posse se ad cælum tollere Domini deprecandi causa. His auditis, omnes laudant Deum, & ocyus terram omnem à corpore amouent. Mox vti cœperant, rursus miracula fiunt: vident cæci, surdorum patescunt aures, ambulat claudi, hydrofici detumescunt, morbidi curantur: in carceres coniecti, liberantur: mortui reuiuiscunt: ipsa quoque bruta animantia, eius beneficia percipiunt. Paulò autem post, id est, à sepultura mense quarto, sacrum eius corpus eleuatum est, integrumque re-

Annulo sancti viri curantur peccati.

Multa miracula ad sepulcrum eius.

Res mira.

honestior

honestiori loco repositum est, atque ea, quæ iam diximus, miracula, non illic duntaxat, sed etiam in diversis regionibus, eius meritis declarata sunt. Cum autem homines quidam temerarij, sancti viri meritis & miraculis derogarent, repente diuinitus percussis sunt, & vel inuiti prædicarunt virtutes & signa præclara, quæ per sanctum suum Christus efficiebat: cui est honor & gloria per infinita seculorum secula, Amen.

DE S. GREGORIO Neocæsarensi Episcopo, quem Thaumaturgum vocant, Lector consulat Tomum IIII. vbi eius vita 3. Iulij prolixè habetur.

HISTORIA SANCTI ANIANI EPISCOPI AVRELIANENSIS, EX MANUSCRIPTIS CODICIBVS

per F. Laur. Surium, mutato stylo, aliquanto comprehensius descripta.

A tempestate, qua Hunnica rabies se in regiones popu-
landas deustandasque effudit, & Gallijs atrociter immi-
nebat, beatissimus Anianus Aurelianensis vrbis fidum se-
pastorem declarauit. Metuens enim gregi, quem à Do-
mino pascendum acceperat, (quippe qui ex sancti spiritus
reuelatione, quæ ventura essent, iam antè cognouisset)
supplices pro eo ad Deum preces fudit, iram eius ab eo
auertere cupiens. Porro autem cum iam communi-
bus omnium suffragijs Episcopus electus esset, ab Agrip-
pino viro illustri, & militum magistro petijt, vt eos omnes,
quos carceres victos detinerent, liberos abire patere-
tur. Recubabat ille, nescio quid causæ prætexens: sed cum vellet in templum precan-
di causa ingredi, ab alto decedit lapis in caput eius, diramque ei plagam imponens,
multum ex eo sanguinem expressit. Sensit ilicò ea causa id accidisse, quòd sancti Epi-
scopi preces reiecit. Mitit ergò, iam à famulis reportatus in domum suam, qui
Episcopum vocent: mors enim propter nimiam sanguinis fluxionem iam impendè-
re videbatur. Venit Episcopus, manu sua vulnere Crucis signum imprimit, sanguis
sistitur, redeunt vires propè iam deplorato, aperiuntur carceres, & exeunt miseri, bea-
ti Aniani Episcopi intercessione in libertatem vindicati.

Nouemb. 17

Flunni Gal-
lias popu-
lantur.

Punitur di-
uinitus ma-
gister mili-
tum.

Sanat cum
Crucis si-
gno S. An-
ianus.

Hominem
moribundum
repente sa-
nat.

Item alium
quendam po-
tentem vi-
rum.

Considerat eius decessor beatus Euortius ecclesiæ Aureliæ. Eam sanctus Anianus
illustriore reddere volens, culmen eius iussit altius euehi. In eo opere præfectus ope-
ris siue architectus, labante pede, è tecto corruens, præsentissimum vitæ discrimen
adiijt, toto quassato corpore, vix ultimo spiritu in illo residente. Id sentiens beatus
Anianus, procul contra eum expressit Crucis signum, ad eumque aduolans, manum
eius apprehendit, punctoque temporis sanatum, iussit redire ad opus.
At verò in Galliis irruentibus Hunnis feruissimus Attila Rex imperabat. Qui cum
Aurelianensem urbem vellet euertere, beatus Anianus, non quòd carnem poneret
brachium suum, aut in hominum viribus confideret, sed vt officio suo non deesset, Are-
laten profectus est, vt Aëtio patritio, qui tum in Gallijs erat, barbaræ gentis crudelita-
tem explicaret. Cum autem iter ægeret, ad Mamerti viri potentis ædes diuertit, qui
grauissimè decumbens, spiritu & voce, omnique gradiendi facultate destitutus, spem
vivendi omnem suis ademisisse videbatur. Vt autem persensit vxor eius, matrona no-
bilissima, beatum Anianum aduenisse, ad eius se pedes abiecit, orans vt marito salus
redderetur. Accedit igitur vir Dei ad lectum ægrotantis, videt eum horas extremas
ducere, procumbit in preces, orat Dominum tota nocte cum lachrymis, donè ma-
nè æger pristinæ sanitati redditus est. Indè pergit Arelaten, & ab Aëtio humanissimè
exceptus, indicat quo in periculo versetur Aurelia, implorat eius opem, quam Aëtius
liberaliter & prolixè pollicetur. Redit deinde ad ciues suos, non parùm tanti pastoris
absentia merentes: erigit animos illorū multa consolatione: præparant illi omnia,
propulsando hosti opportuna.

HIC

IRIUS
gber
NOBER
RV III
5